

VELITELSKO-ŠTÁBNÍ CVIČENÍ SE ŠTÁBY »B«

Dvoustupňová velitelsko-štábní cvičení v terénu a s pojítky se štáby „B“ svazků jsou jednou z nejvyšších forem polní přípravy velitelů a štábů „B“ k přípravě, organizaci, zabezpečení, řízení a vedení bojové činnosti vojsk. Již z toho vyplývá závažnost, s jakou máme přistupovat k přípravě tohoto cvičení. Velitelsko-štábní cvičení jako metoda přípravy velitelů a štábů „B“ umožňuje prověřit, na jakém stupni bojové připravenosti jsou vytvářející se štáby. Umožňuje procvičit a prověřit v plném rozsahu celý štáb, náčelníky všech druhů vojsk a služeb.

Tato cvičení v terénu s pojítky mají praktická uplatnění a význam tehdy, jsou-li štáby „B“ jako orgány velení na tom či onom stupni doplněny lidmi, technikou a materiálem dle tabulek cvičných počtů a všichni předurčení důstojníci jsou dle plánů bojové a politické přípravy uvolněni k výkonu svých funkcí.

V článku chci na základě zkušeností ukázat možné formy, metody a způsoby zpracování obsahové náplně některých řídicích dokumentů velitelsko-štábního cvičení, abychom vytvořili optimální podmínky pro všestrannou připravenost štábů „B“. V první fázi jde o základní aspekty sladění štábů, v dalších pak o procvičení, prohloubení vědomostí, opakování, vytváření stereotypů a návyků ve štábní práci v poli.

Praxe potvrzuje, že na štáby „B“ máme klást stejné nároky a požadavky při práci v poli jako na pracovní kolektivy štábů, které pracují v mírové přípravě a plní běžné úkoly bojové a politické přípravy jako jednotlivý kolektiv. Přesto při zpracování řídicích dokumentů velitelsko-štábního cvičení pro méně sladěné a v mnohých případech neúplné (nedoplněné) štáby „B“ budeme, i vzhledem k rostoucím nárokům na řízení a vedení soudobého boje, přistupovat citlivě a diferencovaně. Z hlediska času i náplně by řídicí dokumenty měly plně zabezpečit splnění postavených učebních cílů a úkolů. Budeme brát v úvahu, že do těchto štábů vstupují lidé v mnohých případech s men-

šími teoretickými znalostmi, praktickými zkušenostmi a návyky ve štábní práci v poli. Někdy půjde i o posluchače škol a akademií, u kterých prioritně převládá poznávací tendence a snaha něčemu novému se naučit. Vedle procvičování budeme u nich uplatňovat metodu opakování a praktického prohlubování získaných teoretických vědomostí a znalostí. Návyky a ostatní prvky sladěné pracovní činnosti, které jsou vlastní sešlým kolektivům organických velitelů a štábů, budeme zde teprve vytvářet. Těmto objektivním podmínkám musíme přizpůsobit i přípravu štábu, který cvičení organizuje a řídí.

V článku chci dílčím způsobem ukázat možné zpracování některých podkladových řídicích a pomocných materiálů pro velitelsko-štábní cvičení v terénu s pojítky štábů „B“ (msd). Upozorním na ty změny v řídicích písemných podkladech, které vyvstávají při zpracování velitelsko-štábního cvičení pro štáby „B“ z popsaných objektivních skutečností. Začínajícím zpracovatelům cvičení chci na základě vlastních zkušeností uvést některé důležité zásady a požadavky, které nemůžeme pominout při zpracování velitelsko-štábních cvičení.

Ke zpracování velitelsko-štábního cvičení se štáby „B“ přistoupíme zvlášť pozorně a citlivě. Nejprve si ujasníme téma cvičení, v jakém termínu má proběhnout a jaká má být účast cvičících štábů a posilových prostředků. Pak si ujasníme prostor cvičení a vyhodnotíme, který směr je nevýhodnější z hlediska plnění cílů cvičení. Zvlášť důležité je předem si vyhodnotit první (mobilizační) část cvičení, abychom si ujasnili složitost problematiky při přechodu a návaznosti cvičení v terénu s pojítky. Z důvodu utajení nemohu uvést konkrétní rozbor první části cvičení (může mít též v konkrétních podmínkách určité odlišnosti), chci jen zdůraznit, že jedna část cvičení musí podmínkovat druhou a z ní logicky vycházet. Návaznost musí být maximálně konkrétní.

Učební cíle velitelsko-štábního cvičení by měly s větším důrazem (než pro organické štáby) zabezpečovat a sledovat sladění činnosti velitelů a štábů v polních podmínkách, zdokonalit je v nepřetržité realizaci opatření velení vojskům v období příprav a v průběhu vedení bojové činnosti a prověřit připravenost velitelů a štábů k velení vojskům v podmínkách, které se co nejvíce přibližují bojové situaci. Kromě faktorů sladění činnosti ve všech fázích přípravy a vedení boje a faktografické realizace a zapracování úkolů stanovených v oblasti přípravy velitelů a štábů R MNO pro daný výcvikový rok, musí cíle cvičení též zabezpečovat a vyzvedávat aspekty a principy učení velitelů a štábů s důrazem a zaměřením na nové poznatky z oblasti operačního umění a taktiky, znalosti takticko-technických dat, taktických a operačních norem, zásad bojového použití vlastních vojsk i nepřítelů. Cíle musí též kvalitativně vyjadřovat obsah stanoveného tématu pro cvičení.

Výchozí situace a zámysl stran:

Výchozí situace začneme rozpracovávat nejdříve pro stranu „západní“. Tuto zpracujeme zpravidla o jeden stupeň výše, než na jakém probíhá cvičení, a snažíme se v ní stručně, ale jasně rozebrat výchozí situaci u protivníka tak, abychom mohli plynule po ukončení mobilizační rozehry „východní“ navázat vlastním velitelsko-štábním cvičením v terénu a polní přípravou.

U „východních“ postupujeme obdobným způsobem jako u strany „západní“ s tím rozdílem, že v této výchozí situaci zapracujeme takovou situaci, na základě které můžeme realizovat „mobilizační“ část cvičení. Tak např. stručně

rozebereme situaci vlastních vojsk z vyššího stupně velení a pak se podrobněji zabýváme výchozí situací cvičícího svazku tak, abychom ji mohli bez složitých úprav použít v další zpracovatelské činnosti pro vypracování podkladů stati zvláštní situace do námětu cvičení.

Zámysl stran — jako u výchozí situace zahajujeme zámyslem „západního“. Závěry plynoucí ze zámyslu na straně „západních“ musí jasně ukázat, zda nepřítel v dosavadních bojích použil jaderné zbraně, nebo kdy pravděpodobně na používání jaderných zbraní nepřítel přejde. Dále musí zámysl vyjádřit druh bojové činnosti nepřítel, zda útočí a na jakých směrech, nebo jaký druh manévru se u nepřítel v nejbližší časové relaci předpokládá. Můžeme i řešit pravděpodobný zámysl nepřítel variantně, vyžaduje-li to tvorba zámyslu činnosti „východního“.

U „východních“ v první fázi ukážeme, která vojska a v jakém složení mají úkol plnit. Zámysl činnosti vlastních vojsk opět vychází z bojové činnosti nadřízeného stupně. V případě aktivní útočné činnosti, v zámyslu uvedeme směr hlavního úderu, v obraně uvedeme směry, na které musíme soustředit pozornost. Zámysl (tak jako u strany „západní“) obsahuje druhy bojové činnosti a formy manévru zamýšlených v průběhu cvičení.

Zámysl činnosti cvičícího svazku zpracujeme podrobně, protože nám slouží při zpracování dalších řídicích a pomocných dokumentů jako např. „Plán řízení velitelско-štábního cvičení“, různých dokladů, rozborů, přípravy řídicí skupiny a pomocníků hlavního řídicího atd. U velitelско-štábních cvičení této kategorie je výhodné zpracovat zámysl činnosti ve variantách, abychom mohli řešení cvičících v průběhu cvičení přizpůsobit vývoji situace na frontě a vést rozehru podle jedné z možných zámyslových variant.

Tvůrčím způsobem přistupujeme k řešení a vytváření výchozí situace a zámyslu stran v jedné kontinuitě s vytvářením hrubého zámyslu cvičení. Hrubý zámysl zpracováváme na papír nebo přímo úhlem na mapu, což se nám osvědčilo, protože to usnadňuje práci. Řešíme-li daleký přesun, je vhodné hrubý zámysl v návrhu zpracovat na mapě 200 000.

V návaznosti můžeme souběžně zahájit práce na tvorbě období cvičení a učebních úkolů. První období zpravidla ponecháme k řešení otázek uvedení svazku do některého z druhů bojové a mobilizační pohotovosti a řešíme v něm mobilizační rozvinování svazku. Učební úkoly tohoto období volíme v úzké součinnosti s organizačními a mobilizačními orgány štábu, na jehož stupni cvičení připravujeme. Je výhodné v průběhu dokončování úkolů prvního (mobilizačního) období, aby část cvičícího štábu již řešila úkoly spojené s vyvedením štábů k realizaci polní činnosti, jako např. zplánování a všestranné zabezpečení reálných i ostatních řešených přesunů, nebo vyčleněná skupina, aby řešila úkoly spojené s plánováním jiné bojové činnosti. Obsah dalších období cvičení, jejich časové sladění a tvorba učebních úkolů se v podstatě neliší od jiných cvičení.

Rozdíl je však v tom, že na základě zkušeností je lépe vytvářet méně učebních úkolů. Cílem je ponechat více času na jejich procvičení a dokonalé zvládnutí příslušníkům štábu, který zpravidla není na takovém stupni bojové připravenosti, sladění a vycvičení, aby byl schopen řešit ihned v celém komplexu veškerou problematiku přípravy a řízení boje, jako normální štáb. Proto budeme v první fázi cvičení vytvářet učební úkoly vysoké kvality a ome-

zené kvantitativně tak, abychom umožnili jejich kvalitní procvičení. Za tím účelem přičleníme do sestavených učebních úkolů i část otázek, které zpravidla řešíme při štábních nácvičích jako např. :

- zdokonalit praktické návyky důstojníků při plnění funkčních povinností podle jejich zařazení a vzájemnou spolupráci mezi nimi;

- procvičit důstojníky v organizaci práce v terénu, ve velení podřízeným štábům, při přípravě a v průběhu vedení bojové činnosti;

- zdokonalit úroveň připravenosti, sladění a zvýšit úroveň operativnosti a organizovanosti v práci jednotlivých skupin a celého štábu jako orgánu velení vojskům;

- zvládnout nově zaváděnou techniku k zabezpečení velení, nové i dosavadní spojovací prostředky, štábní pracoviště atd.

Tvorbou obložíme cvičení a jejich učebních úkolů dokončujeme jednu z nejdůležitějších etap tvůrčí práce, která tvoří vedle Plánu provedení cvičení základy, na kterých stojí celé cvičení. Jsou-li tyto základy pevné a propočty zdůvodněné, máme potom vytvořené dobré předpoklady ke zpracování všech dalších dokumentů, nutných pro řízení a zabezpečení průběhu cvičení.

Podkladové a přípravné písemné materiály můžeme shrnout do jednoho dokumentu, který nám slouží pro zabezpečení řešení součinnostních zpracovatelských vazeb s druhy vojsk a jako výchozí podklad pro dopracování dalších řídicích dokumentů cvičení.

Tento dokument můžeme nazvat „Pojetí pro zpracování velitelsko-štábního cvičení“ (popř. Zámysl zpracování cvičení). Protože v článku nemohu rozebrat zpracování všech pomůcek pro řízení cvičení, uvedu jen, které dokumenty se nám osvědčily a jakou metodu časové posloupnosti při jejich zpracování volit.

Pro přípravu cvičení si zpracujeme „Kalendářní plán zpracování VŠC“, ve kterém podle metodologické posloupnosti a časové kontinuity důležitosti uvádíme pořadí vyhotovení jednotlivých písemností a čas pro zpracování. Jde o jednoduchý graf, kde uvádíme druh dokumentu (činnosti), kdy na něm pracujeme (který den) a délku práce. Celá příprava a zakončení cvičení vyžaduje okolo dvou měsíců (vše závisí na sladění a zkušenosti štábu, který cvičení připravuje).

Velitelsko-štábní cvičení se štáby „B“ zahajujeme (jak jsem již uvedl) mobilizační rozehrů zpravidla s uvedením svazku do plné bojové pohotovosti. To umožňuje přechod štábu ke cvičení v terénu s pojitky a co nejrychleji překonat počáteční potíže v seřazenosti jednotlivých prvků štábu. Čas je i pro nový štáb neúprosný a proto musí i on od začátku pracovat cílevědomě a organizovaně, plně využívat metody souběžného plánování, prostředků mechanizace a automatizace velení, zejména prostředků střední a malé mechanizace.

K tomu, aby štáb „B“ mohl rychle překonat počáteční nesladěnost a začal plnit úkoly organizovaně, musíme přizpůsobit obsahovou i časovou náplň prvního období cvičení v terénu. Zabezpečíme, aby postupně po splnění počátečních méně složitých učebních úkolů přibývala i náročnost na cvičící co do prostorové, tak i časové roviny plnění bojových úkolů. Tím cvičící jsou nuceni pracovat podle požadavků moderních zásad vedení boje. Jako podklad pro řízení cvičení zpracujeme podle předpisu Všeob-P-33 a Vševojsk-51-12

písemný Plán řízení velitelsko-štábního cvičení, který ovšem přizpůsobíme (obsahově i časově) objektivním podmínkám co do časového uspořádání plnění učebních úkolů se zaměřením na rozhodovací proces. V první třetině cvičení ponecháme v plánu více času na práci cvičícím s cílem zabezpečit zapracování a sladění všech složek štábu a součinnostních otázek.

Dále postupem doby stupňujeme požadavky tak, aby štáb pracoval podobně jako normální štáb. K tomu se osvědčilo zpracovávat Plán řízení podrobně v částech, kde je rozpis plánovacího procesu, s podrobným určením času dle metodiky práce štábu divize v poli. Forma plánu je vcelku známá. Musí obsahovat všechny potřebné rubriky jako např. dobu (den, čas reálný a astronomický), učební úkoly, situace (západních, východních), způsob plnění (řídící cvičení, velitel a štáb divize, velitelé a štáby útvarů). Jako pomůcku k Plánu řízení zpracujeme graficky „Plán rozehry situací“ a to na mapu 100 000. V platných předpisech se o něm nehovoří, ale zkušenost ukazuje, že je to dokument přímo integrující k plánu řízení. V přípravné fázi do zahájení cvičení v něm uvedeme pouze základní výchozí situace a údaje dané cvičícím štábům námětem, či bojovým nařízením. Ostatní prvky bojových sestav a plný rozsah grafické náplně tohoto dokumentu se doplňuje a podrobně rozpracovává až v samotném průběhu cvičení na základě výsledku rozhodnutí cvičícího velitele a jeho štábu.

Upřesnění vývoje situací na frontě a jejich řešení při cvičení nepřipravujeme v přípravné fázi cvičení, ale jak jsem uvedl jsou předmětem přípravy a řešení skupiny rozehry až v samém průběhu cvičení, což sebou nese celou řadu výhod. „Plán rozehry situací“ vychází z „Plánu provedení velitelsko-štábního cvičení“ a to pouze v jeho základním pojetí (výchozí situací). Ostatní taktické situace a zpracovaný zámysl do „Plánu rozehry“ nepřenesíme. Tato metoda práce je však časově náročná v průběhu vlastního řízení cvičení. Na druhé straně však tato metoda zabezpečuje reálný pohled na průběh celého cvičení a funkční činnosti všech cvičících.

Další zpracovávaná řídící dokumentace (až na zpracování funkčních přehledů štábů útvarů a svazku) se neliší od jiných cvičení, a proto se jimi nezabývám. Chtěl jsem ukázat ze zkušenosti jen na některá specifická zpracování podkladových materiálů pro řízení velitelsko-štábních cvičení se štáby „B“, kde musíme věnovat větší pozornost k dosažení sladěnosti ve všech otázkách organizace práce, řízení a přípravy velitelů a štábů k zabezpečení bojové připravenosti a stmelení, upevňování pracovních kolektivů štábů a vyvedených přidělených posilových prostředků. Výsledkem této činnosti a snahou musí být přiblížení podmínek výcviku a výchovy štábu „B“ k reálné skutečné činnosti.